

Rudolf Hauschka

Kameň mudrcov

Úsilie stredovekej alchýmie o získanie kameňa mudrcov býva v dnešnej dobe chápané mnohokrát úplne nesprávne. Priblížiť sa tajomstvu premeny substancie bolo v ranom stredoveku cestou vnútorného výcviku, nájdenie kameňa mudrcov potom jedným stupňom na tejto ceste. Substancie boli alchymistovi výrazom kozmických stvárňujúcich mocností. Ono odkiaľ a kam látok, ich zrod a zánik a ich vzťah k pochodom v univerze označoval alchymista ako signatúru. Títo starí hľadači múdrosti prírody a lekári - napríklad ešte aj Paracelsus - o tom doteraz všeličo vedeli z tradície odoznelých antických mystérií. Tak bolo tajomstvo kameňa mudrcov spojené so signatúrou uhlíka.

Keď sa však pokúsime dostať s našimi dnešnými prírodovedeckými znalosťami k povahe uhlíka tým, že sa budeme pomaly približovať k jeho totalite vo vesmíre, potom sa nám možno podarí, aby sme na základe tejto jeho povahy novo porozumeli kameňu mudrcov.

Uhlík zaujíma v rade zemských prvkov úplne zvláštne postavenie. Je základným prvkom celej organickej prírody; ako naše výživné látky, tak aj naše vlastná ľudská substancia, uhľohydráty, tuky, bielkoviny, všetky sa opierajú o uhlík ako svoju kostru. Ak takú substanciu zničíme, napríklad tým, že ju v pokusnej peci zohrejeme na vysokú teplotu, zostane ako mŕtvoľa uhlík, ktorý si pritom vo väčšine prípadov uchová podobu pôvodnej substancie. Pozrime sa na drevené uhlie, ako zakonzervoval štruktúru kúska dreva, z ktorého vzniklo. Uhlík je takpovediac skeletom organických substancií, okolo ktorého sa všetko živé člení a utvára.

Túto utvárajúcu silu uhlíka pozná chemik z takzvanej štruktúrnej chémie. Predstavme si prvky obdarené silovými ramenami (valenciami) takého charakteru, že jeden atóm dokáže podľa mocenstva pútať jeden, dva, tri, štyri alebo viac atómov. Kyslík (O) napríklad je dvojmocný a spája sa preto s dvoma jednomocnými atómami vodíka (H) na vodu. Štruktúrny vzorec vody je teda H-O-H. Uhlík je štvormocný a púta preto štyri jednomocné prvky. Dokáže však tiež ešte celkom iné veci, ktoré ostatné prvky nevedia: dokáže sa zmocniť sám seba a vytvoriť tak neobmedzené možnosti vnútornej štruktúry. Vetviace sa reťazce, prstencové útvary aj takzvané kondenzované štruktúry sú možné a tvoria základ celej organickej chémie (chémia uhlíka), v ktorej boli doteraz zistené a popísané cez dva milióny rôznych zlúčenín. Ak ocení naproti tomu človek úplne vedome skutočnosť, že zvyšných 91 prvkov dohromady vytvára navzájom len asi sedemdesiat tisíc zlúčenín, môže posúdiť, ako jedinečnou je uhlík substanciou.

Na uhlík redukované štruktúrne vzorce organických zlúčenín bývajú tiež obrazne a veľmi správne označované ako "uhlíkové kostry". Nech si človek myslí o atómovej teórii, čo chce - štruktúrne vzorce sú obrazy odtieňov reality, a touto realitou je enormná utvárajúca sila uhlíka.

Tento uhlík má však v našej strave obrovský význam nielen ako substancia - veď trávením je najprv pozdvihovaný do vyšších stupňov bytia mikrokozmu človeka a potom použitý ako ten, kto utvára našu telesnú substanciu - ale hrá aj ako proces rozhodujúcu úlohu v živote nášho vedomia. Ak sa naučíme novo chápať pozemské substancie ako procesy, ktoré dospeli do pokoja - alebo, ako sa kedysi hovorilo, ako "koniec Božích ciest" - potom môžeme aj špecifickú kvalitu určitej substancie, jej signatúru, odpútanie od látky považovať za živý proces, ktorého prameň musíme

hľadať ďaleko vonku v kozme. Hviezdny svet k nám vysiela činnosti a kvality, ktoré sú na Zemi nakoniec tiež zhutňované v substancie. Tieto kvality môžeme ale aj nájsť na úrovni procesov, živých síl utvárania, a tu je práve proces uhlíka procesom utvárania, nielen v telesnom, ale aj duševnom a duchovnom zmysle. Ak dávame v myslení svetu znovu tvar v pojmoch a ak prenikáme k tvorivým kozmickým myšlienkam univerza, potom môžeme aj túto činnosť považovať za nesenú procesom uhlíka. Utvárajúce sily uhlíka dávajú tvar tiež našim myšlienkam. V náuke o substanciiach bolo ukázané, že pravlasť týchto stvárňujúcich síl, vzťahujúcich do všetkého útvarania sveta i človeka, je treba hľadať v súhvezdí Škorpióna, súhvezdí, ktoré sa v antike volalo Orol. Orlie sily to sú, ktoré inšpirovali toho najodvážnejšieho mysliteľa, evanjelistu Jána. Ján dokázal dať nielen najvzdialenejšej minulosti našej duchovno pozemskej existencie, ale aj budúcnosti podobu veľkolepých, jedinečných obrazov; jemu patrí signatúra orla.

Človek je javiskom, na ktorom sa v rozvíjaní vedomia stretávajú pozemské utvárajúce sily uhlíka vo fyzickej strave a utvárajúce sily Orla v kozmickej výžive a ešte vyššie.

Uhlík dáva tvar rastline, keď privádza proces asimilácie do viditeľnej substanciality škrobu. Uhlík zhutňuje škrob na celulózu, na podporné látky rastliny. Toto tvrdenie dosahuje svoj vrchol v zdrevnatení koreňa. Ak sa tu život rozpadne, zostane ako mŕtvola uhlík. Tento proces pokračuje cez rašelinatenie k hnedému uhliu a nakoniec k uhliu kamennému, ktoré do seba prijme Zem.

Tu sa stretáva so železom, pretože celé zemské telo je železom pretkané. Sotva ktoré dve látky majú tak silný vzájomný vzťah ako uhlie a železo. Čisté železo je mäkké; dá sa kovať, valcovať, vyťahovať a lisovať. Avšak v žeravom stave má takú afinitu k uhliu, že ho v sebe rozpúšťa, a tým tvrdne. Tekuté žeravé železo rozpúšťa uhlík, ako rozpúšťa voda soľ. Tak vzniká liatina a oceľ. Uhlík teda železo utvrdzuje a fixuje vo svojej podobe. Pritom sa čiastočne vylučuje na povrchu pomaly chladnúce odliatkov ako grafit.

Nielen železo je teda stretnutím s uhlíkom premenené, ale aj uhlík sám. Z uhlíka sa stáva grafit. Avšak božská príroda nám ukazuje ešte jeden neslýchaný pochod. Ak sa totiž žeravé a tekuté železo, v ktorom je rozpustené uhlie, prudko a náhle ochladí, dôjde tiež k vylúčeniu uhlíka, tentoraz však nie v podobe grafitu, ale ako diamantu. Stuhnuté železo, ak rozlomíme vychladnutý kúsok, je popretkávané malými diamantami. Teraz sa stal uhlík sám prejasnenou, utváranou tvrdosťou. Svoju vlastnú substanciu premenil nahor až k najvyššiemu stupňu hmotnej javovej formy, k drahokamu. Stupne zušľachtovania substancie od amorfnej látky cez sedem stupňov až k drahokamu, k priezračnosti, boli pre alchymistu bežné a dobre známe. V zpriaznení ukazuje čierne uhlie v tomto prípade ako v spomienke na dávno minulé slnečné veky svoj kozmický pôvod vo svetle. Všetkými bytostnými ríšami nesie slnečné utvárajúce sily ako duchovné, duševné, živúce a nakoniec ako fyzický proces utvárania. Objavuje sa ako substancia svetlom stvorená, jasne žiariaca a zmyslovým očiam poskytujúca utváranú harmóniu.

Tento pochod je tak nádherný, že nad ním možno len s pokorou žasnúť. Chce nám byť – ak ho vložíme do nášho telesného diania - symbolom pre naše vlastné svetové poslanie.

Naša telesná substancia je postavená tiež uhlíkom. Bielkovina našich orgánov, svalov a nervov, krv a jej substancie sú ním utvárané. A tiež tu sa uhlík stretáva s organicky viazaným železom. Železo v teplej krvi je nositeľom osobnosti, ktorá touto cestou prehrieva, rozpaľuje a premieňa telesnú substanciu.

Človek má za sebou dlhý historický vývoj. Aj on mal kedysi svetelné telo, ktoré,

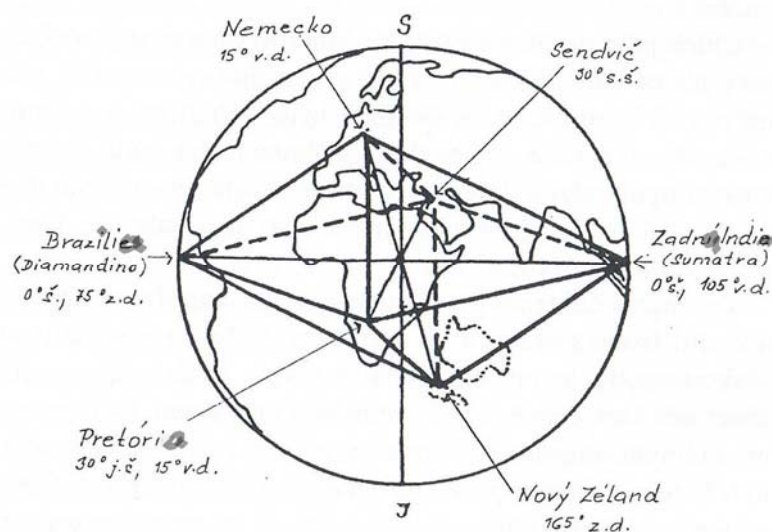
korupoškodené omylmi a hriechom, sa stalo tým, čím je dnes - telom zvráštelným. Iba božská bytosť mohla uzdraviť človeka, ktorý upadol do hriechu, keď sama seba vtelila do takého tela a od základu ho premenila na telo Zmŕtvychvstalého. Akonáhle bolo raz toto mystérium ľudstvu dané, je slobodou každého ľudského Ja, aby sa s týmito silami vzkriesenia spojilo. Vzkriesený ako reprezentant ľudskosti znamená poslanie a cieľ vývoja pozemského ľudstva. Na jeho konci bude mať človek opäť svetelné telo - telo fyzické, v ktorom telesná substancia porovnateľná s diamantom, ale v organickej tvárnosti, bude spresňovať nahor až k najvyššiemu stupňu fyzicky živé substance.

Tento stupeň premeny označovali alchymisti ako "kameň mudrcov".

Chlieb ako praobraz Zeme rozlomil Kristus so svojimi učeníkmi pri ustanovení večere Pánovej a identifikoval sa s ním. Akonáhle sa vyrinula krv na Golgote, bytosť Kristova sa s týmto telom Zeme spojila. Od tej doby je Zem telom Pána. Ak položíme si teraz otázku, kde je v tomto zemskom tele prítomný diamant, dospejeme, ak budeme hľadať jeho náleziská, k veľmi významnej odpovedi:

Známymi náleziskami sú predovšetkým Diamandino v Brazílii a Zadná India s Malajským ostrovom. Táto náleziská sú však protiľahlé body, ležia približne na rovníku a ich spojnica prechádza stredom Zeme, je teda zemským priemerom. Ďalším, veľmi známym náleziskom diamantov je Južná Afrika (Transvaal), náleziskom známym trochu menej sú Sendvičské Ostrovy v Tichom oceáne. Obe náleziská ležia opäť na zemskom priemere, pretínajúcom prvý v pravom uhle. Obe línie teda predstavujú kríž, ktorého priesečníkom je stred Zeme.

Ako nálezisko diamantov je však známy aj Nový Zéland. Ak budeme hľadať protiľahlý bod k tomuto bodu, potom ním bude stredná Európa. Tu síce nie sú nachádzané žiadne fyzické diamanty, ale diamantové sily Orla pôsobia v stredoeurópskom duchovnom živote v priebehu dejín posledných 3000 rokov pomaly v poznaní, dávajúc podobu pojmom skrze veľkých mysliteľov Zeme, aby nimi bola pozvoľna pochopená ústredná udalosť ľudstva, mystérium na Golgote. Priemer, spájajúcej Nový Zéland so strednou Európou, tvorí s oboma zostávajúcimi zase vždy kríž, a ak spojíme konečné body všetkých troch osí, vznikne oktaedr, kryštalická podoba diamantu (obrázok 67).

Diamantové náleziská Zeme (spojené) dávajú oktaedr.

Zemské telo je tak prestúpené štruktúrou diamantu, ktorá je vycibreným pozemským praobrazom tvorivých slnečných síl utvárania.

Celý organický zmyslový svet, utváraný silou uhlíka, je svetom múdrych zákonov. Naozaj, neslýchanú múdrosť sme zdedili už z neskutočne dávnych čias, nedostáva sa jej však jedného živlu, ktorý pociťujeme ako skutočné jadro nášho vlastného pozemského poslania - a tým živlom je láska. Príroda je amorálna - nič doteraz nevie o dobri a zle. Len človek vo svojej slobode stráži toto poznanie, ktoré vykúpil svojím pádom do hriechu. A len v ľudskej duši môže byť poznanie, môže byť múdrosť premenená v lásku a ako činy lásky môže znovu povstať v ľudskom tvorení, ak sa spojí človek so silami vzkriesenia Kristovho. To je misiou pozemského ľudstva: kozmos múdrosti premeniť v kozmos lásky.

Tak je v reči alchymistov posledným stupňom premeny kameňa mudrcov kameň lásky.